

Ο κρίσιμος ρόλος των επιχειρήσεων στον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό

Βασικά ευρήματα

- Η Ελλάδα είναι πρώτη στην Ευρώπη σε ποσοστό φοιτητών (46% έναντι περίπου 33% στην ΕΕ-28 αλλά 28^η σε ποσοστό αποφοιτήσεων (8.9% έναντι 25%) σύμφωνα με την ΕΘΑΕΕ 2020 ([εδώ](#)).
- Σύμφωνα με έρευνα του [PISA 2018](#), οι προτιμήσεις των 15χρονων μαθητών για τη μελλοντική σταδιοδρομία τους συγκεντρώνονται σε **μόλις 10 επαγγέλματα**.
- Στην Ελλάδα, ο θεσμός του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού παραμένει περιθωριοποιημένος, παρά τις κατά καιρούς προσπάθειες για την ποιοτική αναβάθμιση και ενίσχυσή του. Σύμφωνα με [μελέτη του ΟΟΣΑ](#), η Ελλάδα έχει το **υψηλότερο ποσοστό μαθητών χωρίς πρόσβαση σε δραστηριότητες Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (52%)**.
- Καμία σταδιοδρομία δεν είναι απρόσιτη. Όμως, τα καθήκοντα, οι γνώσεις και οι δεξιότητες που απαιτούνται, σχεδόν για κάθε επάγγελμα, αλλάζουν με ταχύτητα και οι σύγχρονες τάσεις στην αγορά εργασίας απαιτούν ευελιξία και προσαρμοστικότητα. Είναι σημαντικό το εκπαιδευτικό σύστημα να παρέχει στους μαθητές όλα τα απαραίτητα εφόδια για την επιτυχή επαγγελματική τους εξέλιξη σε αυτό το περιβάλλον. Εφόδια που θα τους επιτρέψουν ευρεία ενημέρωση για τα επαγγέλματα και την απασχόληση, την αύξηση της αυτογνωσίας τους, και την ετοιμότητά τους, ώστε να πραγματοποιήσουν επιλογές που θα τους ικανοποιούν σε βάθος χρόνου.
- Για τον ΣΕΒ, ο αποτελεσματικός Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός αποτελεί **κοινωνικό αγαθό**, αφού η επιλογή κατάλληλης επαγγελματικής διαδρομής έχει θετικό αντίκτυπο στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, σε όρους απασχόλησης, παραγωγικότητας και οικονομικής ανάπτυξης.
- Η επιχειρηματική κοινότητα αποτελεί **πολύτιμη πηγή πληροφόρησης και έμπνευσης** για τους μαθητές και ιδιαίτερα για τους λιγότερο προνομιούχους. Τα διαθέσιμα ερευνητικά δεδομένα καταδεικνύουν ότι η οργανωμένη συμμετοχή της επιχειρηματικής κοινότητας σε δραστηριότητες επαγγελματικού προσανατολισμού έχει **σημαντική και μετρήσιμη επίδραση στην επαγγελματική εξέλιξη των ατόμων**, ειδικά όταν πραγματοποιείται στην πρώιμη εφηβική ηλικία.
- Στην Ελλάδα, η συνεργασία σχολείων – επιχειρήσεων στο πεδίο του επαγγελματικού προσανατολισμού **δεν έχει αναπτυχθεί συστηματικά** αν και ο **σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός αποτελεί την ουσιαστική απαρχή της Διά Βίου Μάθησης**.
- Ο ΣΕΒ έχει καταθέσει προτάσεις για την ενίσχυση της συνεισφοράς της επιχειρηματικής κοινότητας στον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών. Περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:
 - **Τη δημιουργία προϋποθέσεων για την καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας** μεταξύ της εκπαιδευτικής και επιχειρηματικής κοινότητας.
 - **Την ανάληψη κοινών πρωτοβουλιών ενίσχυσης της εταιρικής σχέσης** σχολείων-επιχειρήσεων σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης.
 - **Την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών** για άμεση πρόσβαση σχολείων και μαθητών όλης της χώρας σε ευκαιρίες βιωματικής επαφής με τον κόσμο της εργασίας.
 - **Την αξιοποίηση και ανάδειξη καλών πρακτικών** κινητοποίησης της επιχειρηματικής κοινότητας στο πεδίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού.
 - **Τη συστηματική παρακολούθηση και αποτίμηση** της συνεργασίας σχολείων και επιχειρήσεων στο πεδίο του επαγγελματικού προσανατολισμού.
 - **Την ενθάρρυνση των επιχειρήσεων για ενίσχυση της συνεισφοράς τους** στο πεδίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού, ειδικά μέσω προσφοράς στελεχών σε ρόλο εθελοντή μέντορα.

Τομέας Απασχόλησης και Αγοράς Εργασίας

Διευθυντής: Χρήστος Α. Ιωάννου
Policy Expert: Τέσσα Μίχου
Policy Analyst: Χριστίνα Παππά

Για πληροφορίες: E:socialaff@sev.org.gr | T: 211 5006 148

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Ο ΣΕΒ και οι επιχειρήσεις μέλη του, στηρίζουν έμπρακτα το θεσμό με διάφορες δράσεις, όπως ενδεικτικά, η ίδρυση του Σωματίου Επιχειρηματικότητας Νέων [Junior Achievement Greece](#) και η προσφορά εθελοντών μεντόρων για την υλοποίηση των προγραμμάτων του στα σχολεία, η εκπόνηση υλικού για την Επιχειρηματικότητα στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, η επικοινωνιακή εκστρατεία video «[Η Ελλάδα παράγει: Επαγγέλματα με Μέλλον](#)» για την ευαισθητοποίηση των νέων για τα κρίσιμα επαγγέλματα της βιομηχανίας κλπ.

Σύνοψη

Η εποχή που ο άνθρωπος μπορούσε να διανύσει όλη του την επαγγελματική ζωή έχοντας αποκτήσει μόνο ένα επαγγελματικό προσόν έχει παρέλθει και οι εργαζόμενοι του μέλλοντος αναμένεται να αλλάξουν πολλές δουλειές και να αναλάβουν πολλούς διαφορετικούς επαγγελματικούς ρόλους στη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους.

Για να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, οι μελλοντικοί εργαζόμενοι χρειάζεται, πέρα από τις δεξιότητες που συνδέονται άμεσα με το επάγγελμα που ασκούν κάθε φορά, να διαθέτουν και οριζόντιες δεξιότητες, όπως ο ψηφιακός εγγραμματισμός, η επικοινωνία, η ικανότητα ομαδικής εργασίας και επίλυσης προβλημάτων, αλλά και προσωπικά χαρακτηριστικά, όπως η προσαρμοστικότητα, η ανθεκτικότητα, η πρωτοβουλία κλπ.

Μπροστά στις ολοένα αυξανόμενες επιλογές και προκλήσεις, αρκετοί νέοι χάνουν τον προσανατολισμό τους ή οδηγούνται σε ακατάλληλες επιλογές, με αρνητικές επιπτώσεις στην επαγγελματική τους εξέλιξη. Η αρχική επαγγελματική επιλογή ειδικά, είναι μία κρίσιμη απόφαση, η οποία απαιτεί ενημέρωση, αυτογνωσία, ωριμότητα και κριτική ικανότητα, ενώ επηρεάζεται σημαντικά και από άλλους παράγοντες όπως προσωπικά χαρακτηριστικά, κοινωνικό υπόβαθρο, οικογενειακές, κοινωνικές, πολιτιστικές αξίες, γεωγραφικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες, αλλά και από τυχαία και απρόβλεπτα γεγονότα.

Επομένως, είναι σημαντικό, η σχολική εκπαίδευση, πέρα από τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες, να προσφέρει στους μαθητές δυνατότητες αυτοεξέλιξης και αυτοδιαχείρισης, μέσα από μία ολοκληρωμένη διαδικασία επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής σταδιοδρομίας. Και αυτό γιατί οι πρώτες κρίσιμες αποφάσεις σε σχέση με την απασχόληση λαμβάνονται στη διάρκεια της εφηβείας.

Στην ουσία, ο επαγγελματικός προσανατολισμός αντιμετωπίζεται πλέον ως μέρος της δια βίου διαδικασίας μάθησης και προσαρμογής στις διαρκείς μεταβολές της αγοράς εργασίας, με τον **Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό να αποτελεί τον πρώτο και κρίσιμο κρίκο αυτής της αλυσίδας**. Η αναβάθμισή του, μεταξύ άλλων, μέσα από την ανάπτυξη δραστηριοτήτων συνεργασίας των σχολείων με την επιχειρηματική κοινότητα (π.χ. επισκέψεις σε επιχειρήσεις, καθοδήγηση-mentoring, πρακτική άσκηση/ job shadowing, διαγωνισμοί και εργαστήρια επιχειρηματικότητας κλπ.) είναι σημαντικό αναπτυξιακό και κοινωνικό ζητούμενο.

Εισαγωγή

Η παγκοσμιοποίηση, οι ραγδαίες εξελίξεις στην επιστημονική γνώση και στις νέες τεχνολογίες, αλλά και σημαντικές δημογραφικές και κοινωνικές μεταβολές έχουν μεταβάλει ριζικά τον τρόπο που ζούμε και εργαζόμαστε. Η εποχή που ο άνθρωπος μπορούσε να διανύσει όλη του την επαγγελματική ζωή έχοντας αποκτήσει μόνο ένα επαγγελματικό προσόν έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί. Οι εργαζόμενοι του μέλλοντος αναμένεται να αλλάξουν πολλές δουλειές και να αναλάβουν πολλούς διαφορετικούς επαγγελματικούς ρόλους στη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους. Ταυτόχρονα, οι εργασιακές σχέσεις μετατοπίζονται από τη μόνιμη σχέση εξαρτημένης εργασίας και πλήρους απασχόλησης, που ήταν ο κανόνας για τις προηγούμενες γενιές εργαζομένων, προς πιο ευέλικτες μορφές απασχόλησης (βλ. crowdwork, τηλεργασία, μερική απασχόληση κ.ά.). Για να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, οι μελλοντικοί εργαζόμενοι χρειάζεται, πέρα από τις δεξιότητες που συνδέονται άμεσα με το επάγγελμα που ασκούν κάθε φορά, να διαθέτουν και οριζόντιες δεξιότητες, όπως ο ψηφιακός εγγραμματισμός, η επικοινωνία, η ικανότητα ομαδικής εργασίας και επίλυσης προβλημάτων, αλλά και προσωπικά χαρακτηριστικά, όπως η προσαρμοστικότητα, η ανθεκτικότητα, η πρωτοβουλία κλπ.

Μπροστά στις ολοένα αυξανόμενες επιλογές και προκλήσεις, αρκετοί νέοι χάνουν τον προσανατολισμό τους ή οδηγούνται σε ακατάλληλες επιλογές, με αρνητικές επιπτώσεις στην επαγγελματική τους εξέλιξη. Η αρχική επαγγελματική επιλογή είναι μία κρίσιμη απόφαση, η οποία απαιτεί ενημέρωση, αυτογνωσία και ωριμότητα. Μία ακατάλληλη επιλογή σταδιοδρομίας έχει αρνητική επίδραση τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Ένας άνθρωπος που ασκεί ένα επάγγελμα που του ταιριάζει αντλεί ικανοποίηση, είναι πιο αποδοτικός στην εργασία του και είναι πιθανότερο να έχει μία ανοδική κοινωνική και επαγγελματική εξέλιξη σε σχέση με κάποιον που έχει επιλέξει μία σταδιοδρομία που δεν συνάδει με την ιδιοσυγκρασία, το γνωσιακό υπόβαθρο ή τις ιδιαίτερες κλίσεις και ικανότητές του. Μία ακατάλληλη αρχική επιλογή, πέρα από την ψυχολογική επιβάρυνση, μπορεί να οδηγήσει σε μία περίοδο αβεβαιότητας και αναζήτησης εναλλακτικών διαδρομών, ενδεχομένως και ανεργίας, μεταθέτοντας χρονικά την αποτελεσματική ένταξη στην αγορά εργασίας.

Από την άλλη, η όποια αρχική απόφαση επιλογής σταδιοδρομίας δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως οριστική και αμετάκλητη. Ειδικά στη σύγχρονη εποχή, κάθε άνθρωπος θα βρεθεί πολλές φορές αντιμέτωπος με σημαντικές επαγγελματικές μεταβάσεις, σε μία πορεία κάθε άλλο παρά γραμμική, με αντίστοιχα πολλές ευκαιρίες για αλλαγή και επαναπροσδιορισμό ρόλου και επαγγελματικής δραστηριότητας.

Είναι συνεπώς σημαντικό, η σχολική εκπαίδευση, πέρα από τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες, να προσφέρει στους μαθητές δυνατότητες αυτοεξέλιξης και αυτοδιαχείρισης, μέσα από μία ολοκληρωμένη διαδικασία επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής σταδιοδρομίας.

Η πρόκληση της επιλογής σταδιοδρομίας στη σύγχρονη εποχή

Η επιλογή σταδιοδρομίας είναι μια δύσκολη απόφαση, ειδικά για τους νέους, καθώς απαιτεί επαρκή γνώση των επαγγελμάτων και της αγοράς εργασίας, αλλά και αυτογνωσία, κριτική ικανότητα και στοχοπροσήλωση. Στην πράξη ωστόσο, η ζωή, η μάθηση και οι ευκαιρίες εργασίας των ανθρώπων επηρεάζονται κυρίως από προσωπικά χαρακτηριστικά (π.χ. ηλικία, φύλο, ικανότητα/αναπηρία, ψυχοσύνθεση), από οικογενειακές, κοινωνικές και πολιτιστικές αξίες, γεωγραφικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες, αλλά και από τυχαία και απρόβλεπτα γεγονότα.

Χωρίς κάποια μορφή παρέμβασης επαγγελματικού προσανατολισμού, το οικογενειακό περιβάλλον επηρεάζει δυσανάλογα την επαγγελματική κρίση των μαθητών.

Έρευνα πεδίου¹ (2020) που διενήργησε η Ανώτατη Παιδαγωγική Σχολή της Κάτω Αυστρίας για λογαριασμό των κοινωνικών εταίρων της Περιφέρειας Κ. Αυστρίας, με αντικείμενο τη διερεύνηση των στάσεων και των προσδοκιών των γονέων σχετικά με το μέλλον των παιδιών τους, κατέδειξε ότι:

- Οι γονείς αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους ως βασικό παράγοντα στη διαδικασία επιλογής των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών διαδρομών των παιδιών τους.
- Οι γονείς διαπιστώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί εμπλέκονται στη διαδικασία χωρίς να διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο.
- Τα πρόσωπα αναφοράς και τα πρότυπα ρόλων (role models) από το στενό περιβάλλον, π.χ. γονείς, παππούδες, αδέρφια, φίλους, αλλά ακόμα και τεχνίτες που έχουν διεκπεραιώσει κάποια εργασία στο σπίτι, μπορούν να επηρεάσουν τη διαμόρφωση του πλάνου σταδιοδρομίας των παιδιών.

Η επιρροή που ασκούν οι γονείς στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των νέων είναι αδιαμφισβήτητη και εν πολλοίς αναπόφευκτη. Από την άλλη, είναι δεδομένο ότι, όταν οι γονείς κλήθηκαν να πάρουν ανίστοιχες αποφάσεις για τον εαυτό τους, η αγορά εργασίας ήταν πολύ διαφορετική από τη σημερινή. Οι περισσότεροι γονείς των σημερινών εφήβων εισήλθαν στην αγορά εργασίας σε μία περίοδο όπου οι δουλειές ήταν άφθονες, ο ανταγωνισμός ηπιότερος, οι αποφάσεις σταδιοδρομίας λαμβάνονταν άπαξ, η πλήρης και εξαρτημένη απασχόληση ήταν ο κανόνας και ο διορισμός στο Δημόσιο προβλεπόμενος και εφικτός στόχος. Σήμερα, η αγορά εργασίας μεταβάλλεται με πολύ πιο έντονους ρυθμούς και οι περισσότεροι εργαζόμενοι, είτε εκούσια είτε αναγκαστικά, θα πραγματοποιήσουν πολλές επαγγελματικές μεταβάσεις στη διάρκεια του εργασιακού τους βίου, εξαιτίας των οποίων θα χρειαστεί να εξειδικεύσουν ή να διευρύνουν τις γνώσεις και τα προσόντα τους. Ως εκ τούτου, οι επιλογές σταδιοδρομίας που βασίζονται αποκλειστικά στις προσλαμβάνουσες και στις προσδοκίες του οικείου περιβάλλοντος κινδυνεύουν να οδηγήσουν τους νέους σε **λανθασμένες, άτολμες ή μη ρεαλιστικές επιλογές**, με σοβαρό αντίκτυπο στην αυτοπραγμάτωση και εξέλιξή τους.

Κυρίως οι έφηβοι που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, διαμορφώνουν τους επαγγελματικούς τους στόχους, όχι με βάση τις πραγματικές δυνατότητες, κλίσεις ή επιδόσεις τους, αλλά με βάση την περιοριστική αντίληψη που κυριαρχεί στο στενό τους περιβάλλον, καθιστώντας ορισμένες σταδιοδρομίες απρόσιτες στα μάτια τους. Η διεθνής επιστημονική βιβλιογραφία παρέχει επαρκή δεδομένα (δείτε ενδεικτική μελέτη [εδώ²](#)) που τεκμηριώνουν ότι **το κοινωνικό υπόβαθρο επηρεάζει καταλυτικά τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην απασχόληση**, τόσο αναφορικά με την πρόσβαση σε εξωτερικά ερεθίσματα και πόρους (ποιότητα εκπαίδευσης, πληροφόρηση, γνώσεις-δεξιότητες κλπ.), όσο και σε σχέση με τις εσωτερικές αξίες, αντιλήψεις και συμπεριφορές των ατόμων (κίνητρα, αυτογνωσία, αυτοπεποίθηση, προσδοκίες κλπ.).

¹ *Eltern und Bildungs- und Berufswahl Endbericht zum Forschungsprojekt (Γονείς και επιλογή εκπαίδευσης-επαγγέλματος)*, Ανώτατη Παιδαγωγική Σχολή Κάτω Αυστρίας, 2020

² Blustein, D. L.; e.a., *Voices of the Forgotten Half: The Role of Social Class in the School-to-Work Transition*, Journal of Counseling Psychology, v49 n3 p311-323 Jul 2002

Τα δεδομένα από το Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών [PISA 2018](#) του ΟΟΣΑ δείχνουν ότι οι περισσότεροι 15χρονοι έχουν διαμορφώσει μία πρώτη άποψη για το επάγγελμα που θέλουν να ακολουθήσουν μέσα από ένα πολύ περιορισμένο φάσμα επιλογών, με τις προτιμήσεις τους να συγκεντρώνονται μόλις σε 10 επαγγέλματα (**Δ1**).

A/A	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ
1	Αξιωματικός αστυνομίας	Ειδικευμένη ιατρός
2	Αθλητής ή παίκτης ομάδας	Γενική ιατρός
3	Μηχανικός	Δικηγόρος
4	Γενικός ιατρός	Εκπαιδευτικός
5	Ανώτερο στέλεχος/ Δ/ντής επιχειρηματικών υπηρεσιών & διοίκησης	Νοσηλεύτρια
6	Μηχανικός αυτοκινήτων, τεχνικός συνεργείου	Ιατρός
7	Μέλος ενόπλων δυνάμεων, άλλες βαθμίδες	Ψυχολόγος
8	Ανώτερο στέλεχος χάραξης στρατηγικής & σχεδιασμού	Αξιωματικός Αστυνομίας
9	Δικηγόρος	Κτηνίατρος
10	Εκπαιδευτικός	Ανώτερο στέλεχος χάραξης στρατηγικής & σχεδιασμού

Δ1. Οι 10 δημοφιλέστερες επιλογές σταδιοδρομίας των 15χρονων μαθητών, κατά φύλο (79 χώρες/οικονομίες)
 Πηγή: ΟΟΣΑ, Αποτελέσματα PISA 2018, επεξεργασία ΣΕΒ

Αυτό σημαίνει ότι οι επαγγελματικές φιλοδοξίες των νέων δε συνδέονται με την πραγματική ζήτηση στην αγορά εργασίας, ούτε βασίζονται στο πραγματικό δυναμικό των ίδιων, αλλά, αντίθετα, εκπορεύονται συχνά από **στερεότυπα και αντιλήψεις** που διακινούνται στο στενό τους περιβάλλον, με αρνητικές συνέπειες κατά τη μετάβαση στην απασχόληση, ειδικά για τους λιγότερο προνομιούχους. Δεν είναι τυχαίο ότι **το 28% των μη προνομιούχων μαθητών** (βλ. χαμηλό οικογενειακό εισόδημα, χαμηλό μορφωτικό επίπεδο γονέων, περιορισμένη πρόσβαση σε πολιτιστικά αγαθά) που πέτυχαν υψηλές επιδόσεις στο διαγωνισμό PISA του 2018 **δεν προσδοκούν να ολοκληρώσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση**.

Η απουσία αντικειμενικής πληροφόρησης και ορθής καθοδήγησης σε ζητήματα επαγγελματικού προσανατολισμού αποτελεί σημαντικό παράγοντα διαιώνισης κοινωνικών και έμφυλων ανισοτήτων.

Οι νέοι που έχουν λάβει επαρκή πληροφόρηση για την τρέχουσα κατάσταση και τις τάσεις στην αγορά εργασίας, που γνωρίζουν τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες τους και που είναι σε θέση να αναζητήσουν τις κατάλληλες ευκαιρίες μάθησης και σταδιοδρομίας με βάση τις προσωπικές τους προτιμήσεις, έχουν περισσότερες πιθανότητες να τα καταφέρνουν καλύτερα, ανεξάρτητα από τα κοινωνικά χαρακτηριστικά τους.

Με δεδομένο ότι το σχολείο έχει τη δυνατότητα να προσεγγίσει παιδιά από όλες τις κοινωνικές ομάδες με συστηματικό τρόπο, αποτελεί τον κατεξοχήν χώρο όπου μπορούν **να καλυφθούν τα κενά ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με την απασχόληση**, δίνοντας την ευκαιρία στους μαθητές, ιδιαίτερα τους μη προνομιούχους, να διευρύνουν τις φιλοδοξίες τους σ' ένα μεγαλύτερο φάσμα επιλογών από εκείνο που τους προτείνεται από τον στενό οικογενειακό και κοινωνικό περίγυρο. Με τις κατάλληλες δραστηριότητες επαγγελματικού προσανατολισμού, οι μαθητές αποκτούν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και την ικανότητα να λαμβάνουν ρεαλιστικές αποφάσεις σε σχέση με την μελλοντική τους εξέλιξη, συνεκτιμώντας τις προσωπικές τους κλίσεις και τα δεδομένα της αγοράς εργασίας (Δ2).

Δ2. Γερμανία: Girls' Day – Mädchenzukunftstag

Η Ημέρα των Κοριτσιών της Γερμανίας είναι μία δράση εθνικής εμβέλειας για τον επαγγελματικό και εκπαιδευτικό προσανατολισμό των κοριτσιών, με στόχο την ευαισθητοποίηση και προσέλκυσή τους σε επαγγέλματα στα οποία υποεκπροσωπείται το γυναικείο φύλο (τεχνικά επαγγέλματα, μηχανική, πληροφορική κλπ.). Δεν αποτελεί αμιγώς γερμανική πρωτοβουλία, αφού παρόμοιες δράσεις υλοποιούνται σε αρκετές χώρες του κόσμου. Στη Γερμανία ωστόσο, η απήχηση του Girls' Day είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή, χάρη και στην ενεργό στήριξη των γερμανικών επιχειρήσεων (συνολικά **πάνω από 2 εκ. κορίτσια έχουν συμμετάσχει** στο πρόγραμμα).

Η πρωτοβουλία εγκαινιάστηκε το 2001 στα πρότυπα της δράσης «**Take Our Daughters To Work Day**» των ΗΠΑ. Χρηματοδοτείται από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικογενειακών Υποθέσεων, Ηλικιωμένων, Γυναικών και Νεολαίας και το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας της Γερμανίας, ενώ πλήθος φορέων εκπροσώπησης εργαζομένων και εργοδοτών (π.χ. BDG BDA, BDI, DIHK κλπ.) και άλλων φορέων της εκπαιδευτικής και ακαδημαϊκής κοινότητας και της Κοινωνίας των Πολιτών υποστηρίζουν τη δράση. Το Girls' Day απευθύνεται αποκλειστικά σε κορίτσια, με στόχο να τα φέρει σε επαφή με χώρους εργασίας και επαγγέλματα όπου η γυναικεία παρουσία είναι χαμηλότερη του 40%. Την Ημέρα των Κοριτσιών, η οποία πραγματοποιείται κατά κανόνα την **4^η Πέμπτη του Απριλίου κάθε έτους**, βιομηχανίες, επιχειρήσεις, φορείς και εκπαιδευτικά ιδρύματα σε όλη τη χώρα ανοίγουν τις πόρτες τους σε μαθήτριες ηλικίας από 10 ετών και πάνω, προκειμένου να τις ξεναγήσουν στους χώρους της επιχείρησης/οργανισμού και να τις φέρουν σε επαφή με χαρακτηριστικά «ανδρικά» επαγγέλματα ή/και με γυναίκες-πρότυπα από διάφορους χώρους της οικονομίας, της κοινωνίας και της πολιτικής.

Η συμμετοχή μαθητριών στο Girls' Day δεν είναι υποχρεωτική, γίνεται σε ατομική βάση (οι αιτήσεις υποβάλλονται ατομικά μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας), αλλά εντάσσεται επισήμως στις δραστηριότητες του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και πραγματοποιείται εν γνώση του οικείου σχολείου. Οι επιχειρήσεις και οι φορείς που υποδέχονται κορίτσια για το Girls' Day ενθαρρύνονται να τους αναθέτουν **απλές αλλά χαρακτηριστικές εργασίες**, υπό την επίβλεψη στελέχους της επιχείρησης. Αν και η απασχόληση ανηλίκων απαγορεύεται από τη γερμανική νομοθεσία, η απόκτηση βιωματικής εμπειρίας σε σχέση με την απασχόληση για εκπαιδευτικούς σκοπούς (π.χ. παρακολούθηση εργασίας, πρακτική άσκηση, ενεργός παρουσία σε επιχείρηση στο πλαίσιο του Girls' Day) είναι θεσμικά κατοχυρωμένη. Η θετική επίδραση του Girls' Day στην άρση στερεοτύπων φύλου και στη αύξηση του ποσοστού συμμετοχής κοριτσιών σε τεχνικά επαγγέλματα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης παρακολουθείται συστηματικά, με **πολύ θετικά αποτελέσματα**. Ενδεικτικά, σύμφωνα με την τελευταία έκθεση αξιολόγησης 1 στις 2 επιχειρήσεις που συμμετείχαν στο Girls' Day 2021 δήλωσε ότι οι μαθήτριες που είχαν υποδεχτεί επικοινωνήσαν μαζί τους στη συνέχεια, προκειμένου να ενημερωθούν για τη δυνατότητα πραγματοποίησης πρακτικής άσκησης ή μαθητείας. Με δεδομένο ότι η συμμετοχή αγοριών στο Girls' Day απαγορεύεται ρητά και επειδή η δράση είναι ιδιαίτερα δημοφιλής στη Γερμανία, έχει θεσπιστεί η δράση Boys' Day, η οποία συμπίπτει χρονικά με την Ημέρα των Κοριτσιών και περιλαμβάνει αντίστοιχες δραστηριότητες, με στόχο να προσελκύσει τους μαθητές σε επαγγέλματα και ρόλους με χαμηλή ανδρική εκπροσώπηση (≤40%).

Δ2. Η Πρωτοβουλία Girls' Day της Γερμανίας

Πηγή: <https://www.girls-day.de/>, [επεξεργασία ΣΕΒ](#)

Σύμφωνα με τις αναφορές των ίδιων των μαθητών σε σχετική έρευνα του **PISA 2018** (συμπ. της Ελλάδας), **οι μειονεκτούντες μαθητές είναι πιο πιθανό να αποκτήσουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη μετάβαση στην απασχόληση εντός του σχολείου**, σε σύγκριση με τους προνομιούχους μαθητές που είναι πιθανότερο να τις αποκτήσουν εκτός του σχολείου.

Βασικά συστατικά και κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Ως Επαγγελματικός Προσανατολισμός ορίζεται η διαδικασία που βοηθά τα άτομα να κατανοήσουν την αγορά εργασίας και τις δικές τους δυνατότητες, προκειμένου να διαμορφώσουν το προσωπικό τους πλάνο καριέρας και, βάσει αυτού, να επιλέξουν την κατάλληλη διαδρομή για την επίτευξη των στόχων τους. Υπό αυτή την έννοια, ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός δεν απευθύνεται αποκλειστικά σε μαθητές και εφήβους, αλλά σε ένα ευρύτερο πληθυσμιακό φάσμα (μαθητές, φοιτητές, εργαζόμενους, ανέργους), παρέχοντας στα άτομα εξειδικευμένη υποστήριξη, ώστε να σχεδιάσουν την είσοδό τους στην απασχόληση, την επαγγελματική τους άνοδο, μία αλλαγή σταδιοδρομίας ή την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας μετά από μία περίοδο ανεργίας.

Ωστόσο, **οι πρώτες κρίσιμες αποφάσεις σε σχέση με την απασχόληση λαμβάνονται στη διάρκεια της εφηβείας**. Με την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, οι μαθητές καλούνται, κατά κανόνα, να κάνουν την πρώτη τους σημαντική επιλογή ανάμεσα στη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και, με βάση αυτήν, να χαράξουν τη μετέπειτα εκπαιδευτική ή επαγγελματική διαδρομή τους. Στην εφηβεία, όμως, οι μαθητές δε διαθέτουν επαρκή επίγνωση του εαυτού τους και των δυνατοτήτων τους, ούτε γνωρίζουν σε βάθος τις κοινωνικές συνθήκες, τα δεδομένα της αγοράς εργασίας, τα επιμέρους επαγγέλματα και τις απαιτήσεις τους, ώστε να κάνουν τη σωστή επιλογή. Για το λόγο αυτό, ο επαγγελματικός προσανατολισμός αντιμετωπίζεται πλέον ως μία διαδικασία δια βίου μάθησης και προσαρμογής στις διαρκείς μεταβολές της αγοράς εργασίας, στο πλαίσιο της οποίας, **ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός αποτελεί τον πρώτο και κρίσιμο κρίκο της αλυσίδας**.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η σημασία του επαγγελματικού προσανατολισμού αναγνωρίζεται ως αποτελεσματικό μέσο για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την εκπαίδευση, τη δια βίου μάθηση και την απασχόληση ήδη από το 2000 (δείτε [εδώ](#)). Έκτοτε, διάφορα κείμενα πολιτικής επιβεβαιώνουν την ανάγκη ολιστικής προσέγγισης στο πεδίο του επαγγελματικού προσανατολισμού και της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας, με τελευταία τη [Διακήρυξη του Όσναμπρουκ](#) για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, στην οποία επισημαίνεται η ανάγκη συμπερίληψης ενός «*αποτελεσματικού επαγγελματικού προσανατολισμού*» στις εθνικές στρατηγικές για τις δεξιότητες, ως μέσου διευκόλυνσης της μετάβασης στην ψηφιακή και την πράσινη οικονομία.

Στόχος του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού είναι να προετοιμάσει και να διευκολύνει τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην απασχόληση, παρέχοντας στους μαθητές πληροφορίες και εμπειρίες που θα διευρύνουν το φάσμα επιλογών τους και θα τους ενθαρρύνουν να λαμβάνουν αποφάσεις αξιοποιώντας αντικειμενικά δεδομένα, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τις προσωπικές τους κλίσεις και ενδιαφέροντα.

Ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός δεν μπορεί να περιορίζεται στην αφομοίωση γνώσεων μέσω της αποστήθισης διδακτικής ύλης, αλλά θα πρέπει να προσφέρει ευκαιρίες αυτογνωσίας, αυτοεξέλιξης και προβληματισμού, συνδυασμένες με κατάλληλες δραστηριότητες που θα συμβάλουν στην καλύτερη προετοιμασία των μαθητών για τη μελλοντική απασχόληση.

Συνολικά, οι **βασικοί στόχοι που πρέπει να εξυπηρετούνται** από το θεσμό του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού είναι, επιγραμματικά, οι ακόλουθοι:

- Διερεύνηση των προσωπικών κλίσεων, ικανοτήτων και ενδιαφερόντων του μαθητή
- Άμβλυση στερεοτύπων (φύλου, εθνότητας, κοινωνικής καταγωγής κλπ.) που επιδρούν στην επιλογή σταδιοδρομίας
- Πρώιμες γνώσεις για τον κόσμο της εργασίας
- Ενημέρωση για τα επιμέρους επαγγέλματα και τις αντίστοιχες εκπαιδευτικές διαδρομές
- Καλλιέργεια επαγγελματικών αξιών και ανάπτυξη δεξιοτήτων/ ικανοτήτων που διευκολύνουν την αποτελεσματική διαχείριση σταδιοδρομίας
- Συνειδητοποίηση και αποδοχή της ατομικής ευθύνης στη διαμόρφωση της επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

Για να είναι αποτελεσματικός, ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός θα πρέπει να διαθέτει ορισμένα βασικά **ποιοτικά και μεθοδολογικά χαρακτηριστικά**, εκ των οποίων τα σημαντικότερα είναι:

- **Ολιστική προσέγγιση:** Κατά τη σύγχρονη αντίληψη, ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός αποτελεί μία συνεχή διαδικασία που ξεκινάει από την προσχολική ηλικία και ολοκληρώνεται με το τέλος της σχολικής εκπαίδευσης. Στοιχεία επαγγελματικού προσανατολισμού, κατάλληλα προσαρμοσμένα, θα πρέπει να ενσωματώνονται σε όλα τα μαθήματα, σε όλες τις τάξεις και σε όλους τους τύπους σχολείων, συμβάλλοντας στην άρση στερεοτυπικών αντιλήψεων και στην εξοικείωση με τα διαφορετικά επαγγέλματα και τις επιλογές που εξασφαλίζουν πρόσβαση σε αυτά.
- **Ποικιλομορφία δραστηριοτήτων και εύρος περιεχομένου:** Στο πλαίσιο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού, θα πρέπει να διασφαλίζεται επαρκής χρόνος και ποικίλες βιωματικές και πρακτικές ευκαιρίες, προκειμένου οι μαθητές να ανακαλύπτουν τα προσωπικά τους ταλέντα και να υποστηρίζονται στο σχεδιασμό του δικού τους πλάνου σταδιοδρομίας. Τα τελευταία χρόνια, μάλιστα, αρκετά εκπαιδευτικά συστήματα ενισχύουν τη βιωματική επαφή με το εργασιακό περιβάλλον και στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης (π.χ. παρακολούθηση εργασίας, πρακτική άσκηση).
- **Ισότιμη πρόσβαση:** Με δεδομένο ότι οι λιγότερο προνομιούχοι μαθητές (π.χ. μεταναστευτικό προφίλ, χαμηλό οικογενειακό εισόδημα, μη υποστηρικτικό οικογενειακό περιβάλλον, ειδικές ανάγκες, χαμηλές μαθητικές επιδόσεις κλπ.) έχουν μεγαλύτερη ανάγκη υποστήριξης σε ζητήματα επιλογής σταδιοδρομίας, είναι σημαντικό ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός να απευθύνεται στο σύνολο της μαθητικής κοινότητας, παρέχοντας στοχευμένες υπηρεσίες καθοδήγησης και υποστήριξης σε όλους. Μέσω της δικτύωσης και συνεργασίας με φορείς και επιχειρήσεις (τοπικά ή υπερτοπικά), τα σχολεία μπορούν να εξασφαλίσουν τους απαιτούμενους πόρους.
- **Επάρκεια σε μεθοδολογικά εργαλεία και υλικό:** Η ανεπάρκεια σε κατάλληλα μεθοδολογικά εργαλεία (π.χ. τεστ προσωπικότητας, πρακτικοί οδηγοί κλπ.), εκπαιδευτικό υλικό και επικαιροποιημένη πληροφόρηση για την αγορά εργασίας και τα επαγγέλματα, αυξάνει τον κίνδυνο περιθωριοποίησης του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και μη ισότιμης πρόσβασης των μαθητών σε αυτόν. Η αξιοποίηση της τεχνολογίας και η μεταφορά τεχνογνωσίας από το διεθνές περιβάλλον μπορούν να αντισταθμίσουν τις όποιες πρακτικές αδυναμίες του δημόσιου σχολείου.
- **Επιμόρφωση εκπαιδευτικών:** Η κατάλληλη προετοιμασία των εκπαιδευτικών που εμπλέκονται στον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό αποτελεί έναν από τους πιο κρίσιμους παράγοντες διασφάλισης της αποτελεσματικότητάς του. Πέρα από τη γνώση του θεματικού περιεχομένου, απαιτείται διαθεματική προσέγγιση στον τρόπο διδασκαλίας και ενθάρρυνση της ενεργού μάθησης και της ανάπτυξης κρίσιμων οριζόντιων δεξιοτήτων. Είναι προφανές ότι δεν αρκεί η επιμόρφωση των

εκπαιδευτικών να εξυπηρετεί τους παραπάνω παιδαγωγικούς στόχους σε θεωρητικό επίπεδο, αλλά θα πρέπει να παρακολουθείται και να επιβεβαιώνεται στην πράξη.

- **Συνεργασία με εξωσχολικούς παράγοντες και φορείς της αγοράς εργασίας:** Σε αντίθεση με την άποψη που κυριάρχησε τις προηγούμενες δεκαετίες, ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός δεν αντιμετωπίζεται πια ως αποκλειστική ευθύνη του εκπαιδευτικού που είναι επιφορτισμένος με αυτό το «μάθημα». Η ευθύνη υποστήριξης της επαγγελματικής εξέλιξης των μαθητών επιμερίζεται μεταξύ ενός πλήθους ατόμων και φορέων πέραν των εκπαιδευτικών (π.χ. διοίκηση σχολικών μονάδων, γονείς, ακαδημαϊκή και επιχειρηματική κοινότητα, Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης, τοπικοί και κεντρικοί πολιτειακοί φορείς).

Ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός στην Ελλάδα

Η Ελλάδα εμφανίζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά φοιτητικού πληθυσμού, με μεγάλη απόκλιση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (46,2% έναντι μ.ό. ΕΕ-27 33,4%³ το 2019). Κατέχει όμως την **τελευταία θέση στην Ευρώπη όσον αφορά το ποσοστό αποφοίτησης από την τριτοβάθμια εκπαίδευση, μόλις 8,91%** έναντι μ.ό. ΕΕ-28 25,33% (δείτε [εδώ](#) την Ετήσια Έκθεση 2020 της ΕΘΑΑΕ). Με λίγα λόγια, μία μεγάλη μερίδα των νέων που φοιτούν σήμερα στα ελληνικά πανεπιστήμια δε θα αποκτήσει πτυχίο και συνεπώς, είτε θα κατευθυνθεί, εκ των υστέρων, σε άλλη εκπαιδευτική ή επαγγελματική διαδρομή ή θα καταλήξει στην ανεργία. Ταυτόχρονα, η Ελλάδα κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ όσον αφορά την απασχόληση πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (73% έναντι μ.ό. ΟΟΣΑ 85% στην ηλικιακή ομάδα 25-34 το 2019). Μία ματιά στα ποσοστά φοίτησης σε επιμέρους επιστημονικά πεδία υποδηλώνει ότι προγράμματα σπουδών που οδηγούν σε επαγγέλματα και κλάδους με υψηλή ζήτηση στην αγορά εργασίας δεν κατέχουν αντίστοιχα υψηλή θέση στις προτιμήσεις των φοιτητών. Ενδεικτικά, το ποσοστό φοίτησης στις επιστήμες υγείας περιορίζεται σε επίπεδα κάτω του 10% (7,86 έναντι 13,54% μ.ό. ΕΕ το 2019), παρά την υψηλή ζήτηση στους κλάδους υγείας και φαρμακευτικής, ενώ ακόμα πιο ανησυχητική είναι η **εξαιρετικά περιορισμένη συμμετοχή στα προγράμματα σπουδών πληροφορικής και επικοινωνιακών συστημάτων**, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς (3,42% και 4,92% στην Ελλάδα και την ΕΕ αντίστοιχα, το 2019), αν αναλογιστεί κανείς τις αυξημένες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τις θετικές προοπτικές που διαγράφονται για τους επιστήμονες της πληροφορικής ενόψει του ψηφιακού μετασχηματισμού της οικονομίας. Μολονότι η σύζευξη μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας αποτελεί μία σύνθετη και πολυπαραγοντική διαδικασία, είναι δεδομένο ότι η παροχή ολοκληρωμένης συμβουλευτικής και υποστήριξης μέσω του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των παραπάνω δεικτών.

Στην πράξη ωστόσο, μεγάλη μερίδα των μαθητών δεν έχει πρόσβαση σε σχολικές δραστηριότητες επαγγελματικού προσανατολισμού. Όπως προκύπτει από [μελέτη του ΟΟΣΑ](#) με βάση το Πρόγραμμα PISA 2018, **η Ελλάδα εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό μαθητών χωρίς πρόσβαση σε δραστηριότητες Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (52%)**, μαζί με την Ιταλία (31%), την Κροατία (29%), το Αζερμπαϊτζάν και τη Βραζιλία (28%).

Ο θεσμός του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού εισήχθη στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα το 1953, ουσιαστικά όμως εντάχθηκε στην εκπαιδευτική πράξη μία δεκαετία αργότερα. Παρά τις προσπάθειες που έγιναν κατά καιρούς για την ενίσχυση και αναβάθμισή του, ο θεσμός παραμένει ως

³ Αφορά ποσοστό εγγεγραμμένων φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) ηλικίας 20-24 ετών επί του συνολικού πληθυσμού ίδιας ηλικίας.

σήμερα ουσιαστικά περιθωριοποιημένος και υποβαθμισμένος. Μετά την οριστική κατάργηση των Γραφείων Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού (ΓΡΑΣΕΠ και ΓΡΑΣΥ), τα οποία ούτως ή άλλως ποτέ δε λειτούργησαν αποτελεσματικά, μέχρι πρόσφατα ένας οιονεί Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός υλοποιείτο, εκτός του σχολικού ωραρίου και σε προαιρετική βάση, μέσα από τα Προγράμματα Αγωγής Σταδιοδρομίας, αφήνοντας **μία μεγάλη μερίδα μαθητών χωρίς οποιαδήποτε οργανωμένη επαφή με τον κόσμο της εργασίας και χωρίς υποστήριξη στη διαδικασία επιλογής σταδιοδρομίας.**

Με το νόμο 4692/2020 «Αναβάθμιση του Σχολείου και άλλες διατάξεις», το πεδίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού επαναπροσδιορίζεται εκ νέου, με την εισαγωγή της εκπαιδευτικής δράσης «**Εργαστήρια Δεξιοτήτων**» στο νηπιαγωγείο, το δημοτικό και το γυμνάσιο, «*με σκοπό την ενίσχυση της καλλιέργειας ήπιων δεξιοτήτων, δεξιοτήτων ζωής και δεξιοτήτων τεχνολογίας και επιστήμης στους μαθητές*». Στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων προβλέπεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση διαβαθμισμένων Προγραμμάτων Σπουδών και εργαστηριακής μάθησης σε 4 επιμέρους θεματικούς άξονες, εκ των οποίων ο ένας («Δημιουργώ και Καινοτομώ – Δημιουργική σκέψη και καινοτομία») καλύπτει τις γνωστικές περιοχές STEM (Επιστήμες, Τεχνολογία, Μηχανική, Μαθηματικά)/ Εκπαιδευτική ρομποτική και Επιχειρηματικότητα καθώς και το πεδίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων υλοποιήθηκαν πιλοτικά το σχολικό έτος 2020-2021 και, κατόπιν αποτίμησης και σχετικής εισήγησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.), η εφαρμογή τους γενικεύθηκε **σε όλα τα νηπιαγωγεία, δημοτικά και γυμνάσια της χώρας από το σχολικό έτος 2021-2022.**

Ειδικότερα όσον αφορά τον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό, σύμφωνα με τα στοιχεία της [ενδιάμεσης έκθεσης-παρακολούθησης](#) της πιλοτικής υλοποίησης των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, φαίνεται ότι ο θεματικός κύκλος «Δημιουργώ και Καινοτομώ – Δημιουργική σκέψη και καινοτομία», στον οποίο εντάσσεται ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός, **δεν βρήκε ιδιαίτερη απήχηση στα πιλοτικά σχολεία**, αφού από τους 4 θεματικούς κύκλους είναι εκείνος που εμφανίζει τον μικρότερο αριθμό εκπαιδευτικών δράσεων, σε όλες τις βαθμίδες. Οι συντάκτες της έκθεσης συστήνουν **πιο προσεκτική μελέτη του περιεχομένου του θεματικού κύκλου** «Δημιουργώ και Καινοτομώ – Δημιουργική σκέψη και καινοτομία» και πιο στοχευμένη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο συγκεκριμένο πεδίο. Τέλος, συστήνεται ο *«ανασχεδιασμός του τέταρτου θεματικού κύκλου «Καινοτομώ –Δημιουργώ» ως προς την εστίασή του αμιγώς στην επαγγελματική και επιχειρηματική ικανότητα και τον χρηματοοικονομικό γραμματισμό»*, χωρίς ωστόσο να διευκρινίζεται με ποιο τρόπο θα καλυφθεί η θεματική ενότητα της Αγωγής Σταδιοδρομίας.

Κατόπιν σχετικής εισήγησης του ΙΕΠ, το Υπουργείο Παιδείας εξέδωσε στις αρχές του 2022 αναλυτικές [οδηγίες](#) για την υλοποίηση του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού της Γ' τάξης Γυμνασίου στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, αναγνωρίζοντας ότι **η Γ' γυμνασίου αποτελεί την κορύφωση της προσπάθειας ανάπτυξης δεξιοτήτων διαχείρισης σταδιοδρομίας** που ξεκινάει από το νηπιαγωγείο. Στόχος είναι η συμβουλευτική σταδιοδρομίας και ο επαγγελματικός προσανατολισμός να ενισχυθούν και να αποκτήσουν μεγαλύτερη έμφαση στην επαφή και αλληλεπίδραση των μαθητών με φορείς και πρόσωπα από τον ακαδημαϊκό και τον επιχειρηματικό χώρο.

Η ατυχής χρονική συγκυρία υλοποίησης της πιλοτικής φάσης των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, εν μέσω επιβολής μέτρων για τον περιορισμό της πανδημίας COVID-19, δε βοήθησε τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν όλο το εύρος των παιδαγωγικών δυνατοτήτων που προσφέρουν τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων, ειδικά στο πεδίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού, όπου η αλληλεπίδραση με εξωσχολικούς παράγοντες αποτελεί κρίσιμη συνιστώσα. Ταυτόχρονα, ο περιορισμένος χρόνος προετοιμασίας και εξοικείωσης των εκπαιδευτικών με τις παιδαγωγικές καινοτομίες που εισάγει ο θεσμός των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, αλλά και σχεδιαστικές αστοχίες, όπως

π.χ. η υποχρέωση υλοποίησης και των 4 θεματικών κύκλων στη διάρκεια της χρονιάς, περιόρισαν τη δυνατότητα αποτελεσματικής εφαρμογής της δράσης στα πιλοτικά σχολεία και, κατά συνέπεια, την ανατροφοδοτική ικανότητα της πιλοτικής φάσης. Η γενικευμένη εφαρμογή των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, σε συνδυασμό με τη σταδιακή άρση των υγειονομικών περιορισμών, θα βοηθήσει στην εξαγωγή ασφαλέστερων συμπερασμάτων για την καλύτερη αξιοποίηση των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, όχι μόνο στο πεδίο του επαγγελματικού προσανατολισμού αλλά και στην ανάπτυξη των κρίσιμων δεξιοτήτων ζωής γενικότερα.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, είναι κρίσιμο ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός να αποκτήσει ρόλο και ουσιαστικό περιεχόμενο στη σχολική εκπαίδευση και να μην οδηγηθεί σε περιθωριοποίηση, όπως συνέβη επανειλημμένα στο παρελθόν.

Το γεγονός ότι ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός αποκτά αυτόνομη θέση στην Γ' γυμνασίου αδιαμφισβήτητα αποτελεί ένα θετικό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Εξίσου θετικά αξιολογείται η πρόσφατη εξαγγελία της Υπουργού Παιδείας αναφορικά με τη **δημιουργία μηχανισμού ιχνηλάτησης** των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών προτιμήσεων και επιλογών των νέων, μέσω του οποίου επιδιώκεται η διαρκής ανατροφοδότηση της Πολιτείας με απώτερο στόχο τη βελτίωση της διασύνδεσης της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας (δείτε σχετικά [εδώ](#)).

Η σημασία της πρώιμης εξοικείωσης μαθητών με τον κόσμο της εργασίας και ο κρίσιμος ρόλος της επιχειρηματικής κοινότητας

Το σχολείο οφείλει να προσφέρει οργανωμένες επαφές με το εξωσχολικό περιβάλλον, προκειμένου οι μαθητές να αποκτούν έγκαιρα θετικές βιωματικές εμπειρίες για την εργασία και για τα επαγγέλματα, και να διαμορφώνουν, με αυτοπεποίθηση και ρεαλισμό, το προσωπικό τους όραμα σταδιοδρομίας.

Η συνεργασία σχολείων και επιχειρήσεων εμπλουτίζει το περιεχόμενο της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και ενισχύει την κατανόηση της έννοιας της απασχόλησης. Οι μαθητές αποκτούν ισχυρές βιωματικές εμπειρίες που τους βοηθούν να διευρύνουν και να ενισχύσουν τις επαγγελματικές τους φιλοδοξίες, να αναπτύξουν κρίσιμες δεξιότητες, στάσεις και συμπεριφορές και να γνωρίσουν από πρώτο χέρι την πραγματικότητα του κόσμου της εργασίας.

Η επιχειρηματική και η επαγγελματική κοινότητα αποτελούν μία πολύτιμη πηγή πληροφόρησης και έμπνευσης για τους μαθητές, ιδιαίτερα για εκείνους που δεν έχουν πρόσβαση σε επαρκείς προσλαμβάνουσες παραστάσεις μέσω του οικείου περιβάλλοντος. Η εθελοντική συνεισφορά επιχειρηματικών στελεχών και επαγγελματιών συμβάλει στην **άρση κοινωνικών στερεοτύπων** (φύλου, εθνότητας κλπ.), καθώς, μέσα από την μεταφορά της προσωπικής τους εμπειρίας, μπορούν να αποτελέσουν ισχυρά θετικά πρότυπα για τους μαθητές που απειλούνται περισσότερο. Τα επιστημονικά δεδομένα επιβεβαιώνουν ότι ο αποτελεσματικός επαγγελματικός προσανατολισμός μπορεί να

λειτουργήσει ως **ουσιαστική παρέμβαση διακοπής του φαύλου κύκλου των μειονεκτημάτων που συνδέονται με το κοινωνικό υπόβαθρο**, φέρνοντας τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες σε επαφή με εναλλακτικές διαδρομές και προοπτικές που δεν θα ήταν σε θέση να αντιληφθούν, πολλώ μάλλον να επιλέξουν, χωρίς υποστήριξη (ενδεικτικές μελέτες [εδώ](#) και [εδώ](#)).

Παρότι, σε γενικές γραμμές, η επιστημονική βιβλιογραφία με αντικείμενο τον αντίκτυπο της συμμετοχής της επιχειρηματικής και επαγγελματικής κοινότητας σε σχολικές δραστηριότητες παραμένει περιορισμένη και αποσπασματική, τα διαθέσιμα ερευνητικά δεδομένα καταδεικνύουν ότι αυτού του είδους οι δραστηριότητες έχουν **σημαντική και μετρήσιμη επίδραση στην επαγγελματική εξέλιξη των νέων**, ιδιαίτερα όταν πραγματοποιούνται στην πρώιμη εφηβεία. Σύμφωνα με στοιχεία της [Βρετανικής Μελέτης Κοόρτης 1970](#), της πιο ολοκληρωμένης μελέτης, με αναλυτικά διαχρονικά δεδομένα για την πορεία 17.000 και πλέον ατόμων που γεννήθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο την ίδια εβδομάδα του Απριλίου 1970, παρατηρείται άμεση συσχέτιση της πρώιμης επαφής με τον κόσμο της εργασίας (υπό τη μορφή ομιλιών και συζητήσεων επί θεμάτων σταδιοδρομίας με άτομα από το εξωσχολικό περιβάλλον) με τη μετέπειτα επαγγελματική εξέλιξη (αποτυπωμένη στη βάση οικονομικών απολαβών). Συγκεκριμένα, από τη μελέτη προκύπτει ότι **οι μαθητές που είχαν αποκτήσει σχετικές εμπειρίες στην πρώιμη εφηβεία ασκούσαν πιο επικερδή επαγγελματική δραστηριότητα στην ηλικία των 26 ετών**. Μάλιστα, η επίδραση αυτή είναι ακόμα πιο έντονη όταν οι εμπειρίες διασύνδεσης με την αγορά εργασίας έχουν πραγματοποιηθεί στην ηλικία των 14-15 ετών απ' ό,τι στην ηλικία των 16 ετών, ενδεχομένως επειδή στη μεγαλύτερη τάξη ο βραχυπρόθεσμος στόχος επίτευξης καλών επιδόσεων στις επερχόμενες εξετάσεις μονοπωλεί το ενδιαφέρον των μαθητών.

Η προστιθέμενη αξία της συμμετοχής της επιχειρηματικής και επαγγελματικής κοινότητας σε δραστηριότητες επαγγελματικού προσανατολισμού αναγνωρίζεται και από τους ίδιους τους μαθητές. Σύμφωνα με [έρευνα του Κέντρου Ικανοτήτων για τη Διασφάλιση Προσωπικού του Ινστιτούτου Γερμανικής Οικονομίας](#) (2021) σε δείγμα 1.092 μαθητών/τριών διαφόρων τύπων σχολείων της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Γερμανίας, το **80%** των ερωτηθέντων εκφράζουν την επιθυμία για **περισσότερες δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού με τη συμμετοχή των επιχειρήσεων**. Η δημοφιλέστερη απάντηση, όσον αφορά το είδος των δραστηριοτήτων, είναι οι επισκέψεις στελεχών επιχειρήσεων στα σχολεία, ενώ **4 στους 10 μαθητές επιθυμούν την υλοποίηση πρακτικής άσκησης σε επιχείρηση**. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι οι μαθητές θεωρούν ότι μόνο η απευθείας επαφή με μέλη της επιχειρηματικής κοινότητας είναι επωφελής (και όχι διαμέσου των εκπαιδευτικών ή των γονέων), καθώς με αυτό τον τρόπο η πληροφόρηση που τους παρέχεται είναι πιο αξιόπιστη, ευρύτερη και αντικειμενική και συνεπώς, πιο βοηθητική για τη διαμόρφωση ανεξάρτητης προσωπικής κρίσης([Δ3](#)).

Δ3. Γαλλία: Η Εβδομάδα της Βιομηχανίας (La Semaine de l' Industrie)

Η «Εβδομάδα της Βιομηχανίας» είναι μία εθνική πρωτοβουλία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών της Γαλλίας, σε συνεργασία με τα Υπουργεία Εθνικής Παιδείας, Ανώτατης Εκπαίδευσης, Εργασίας, Γεωργίας και Πολιτισμού και περίπου 35 εταιρους, βιομηχανικές κυρίως επιχειρήσεις διαφόρων κλάδων, αλλά και τοπικά, εθνικά και διακρατικά επιμελητήρια, οργανισμούς εκπροσώπησης εργαζομένων στη βιομηχανία, τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης της Γαλλίας Pôle Emploi, την Εθνική Υπηρεσία Πληροφόρησης για την Εκπαίδευση και τα Επαγγέλματα ONISEP, πολυτεχνικές σχολές, δημόσια ερευνητικά ιδρύματα κ.ά. Η πρωτοβουλία ξεκίνησε το 2011 και έκτοτε χιλιάδες εκδηλώσεις υλοποιούνται κάθε χρόνο σε όλη τη χώρα, με στόχο την ανάδειξη της βιομηχανίας και των επαγγελματιών της, την ενίσχυση της ελκυστικότητάς τους και την ευαισθητοποίηση των μαθητών υπέρ των επαγγελματιών της βιομηχανίας. Οι δράσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο της Εβδομάδας της Βιομηχανίας καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα που περιλαμβάνει, ενδεικτικά:

- Ανοιχτές πόρτες σε βιομηχανικές επιχειρήσεις, περιηγήσεις σε χώρους παραγωγής, επισκέψεις στελεχών σε σχολεία
- Συνέδρια, συναντήσεις και συζητήσεις στοργουλής τράπεζας

- Θεματικά εργαστήρια και διαδραστικά παιχνίδια στην τάξη με τη συμμετοχή στελεχών
- Διαδικτυακές εκδηλώσεις και συναντήσεις
- Ημέρες σταδιοδρομίας (job dating, mock interviews κλπ..)
- Επισκέψεις σε βιομηχανικές εκθέσεις κλπ.

Οποιοσδήποτε φορέας ή οργανισμός έχει ενδιαφέρον, μπορεί να διοργανώσει μία εκδήλωση στο πλαίσιο της Εβδομάδας Βιομηχανίας, είτε μεμονωμένα είτε σε συνεργασία με άλλους φορείς, με την προϋπόθεση ότι η προτεινόμενη εκδήλωση έχει πιστοποιηθεί από την οργανωτική επιτροπή (η πιστοποίηση δίνει δικαίωμα χρήσης των διακριτικών της πρωτοβουλίας), υλοποιείται στη διάρκεια της Εβδομάδας Βιομηχανίας, είναι ανοικτή στο ευρύ κοινό δωρεάν και στοχεύει στην ενημέρωση και επικοινωνία για συγκεκριμένο κλάδο ή πτυχές της βιομηχανίας. Ενδεικτικό της τεράστιας απήχησης που έχει ο θεσμός στο γαλλικό κοινό είναι ο απολογισμός της 10^{ης} επετείου της Εβδομάδας (2021): **3.615 εκδηλώσεις** σε όλη τη Γαλλία στις οποίες συμμετείχαν συνολικά **πάνω από 2,3 εκ. μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές**. Το κεντρικό θέμα της Εβδομάδας 2021 («Εφευρίσκοντας ένα βιώσιμο μέλλον») ήταν η βιώσιμη βιομηχανική ανάπτυξη, με έμφαση στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση και στην κυκλική οικονομία.

Παρότι δε συνδέεται άμεσα με την «Εβδομάδα της Βιομηχανίας», μία αντίστοιχης εμβέλειας και σκοπού συνεργατική πρωτοβουλία βιομηχανικών συνδέσμων, κοινωνικών εταίρων και επιχειρήσεων έχει αναπτύξει εξίσου δυναμική δράση. «**Το Εξαιρετικό εργοστάσιο**» (L'usine extraordinaire) είναι μία εμβληματική εκδήλωση που διοργανώνεται κάθε χρόνο το Νοέμβριο, δίνοντας την ευκαιρία σε σχολεία, εκπαιδευτικούς και μαθητές να ανακαλύψουν βιομηχανικούς κλάδους και επιχειρήσεις και να διαμορφώσουν μία θετική αντίληψη για τη βιομηχανία ως εργοδότη (<https://www.usineextraordinaire.com/>).

Δ3. Γαλλία: Η Εβδομάδα της Βιομηχανίας

Πηγή: <https://www.semaine-industrie.gouv.fr/>, επεξεργασία ΣΕΒ

Σε πρόσφατη [έρευνα της Ernst & Young](#) για λογαριασμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Junior Achievement Worldwide⁴ (2021) η οποία διενεργήθηκε σε δείγμα 6.000 νέων ηλικίας 16-25 ετών (Generation Z) από 17 διαφορετικές χώρες της Ευρώπης, της Ασίας, της Αμερικής και της Αφρικής που είχαν συμμετάσχει τουλάχιστον σε ένα πρόγραμμα του Junior Achievement, **το 40% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι το θεματικό περιεχόμενο και οι παιδαγωγικές μέθοδοι του σχολείου δεν τους προετοιμάζουν κατάλληλα για τη ζωή το 2030**. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται στην υψηλότερη ηλικιακή κλίμακα, ειδικά όταν οι ερωτηθέντες είναι ήδη εργαζόμενοι. Οι δημοφιλέστερες απαντήσεις αναφορικά με το είδος των σχολικών δραστηριοτήτων που μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση της εκπαίδευσης είναι οι **ευκαιρίες «πραγματικής εργασιακής εμπειρίας» (59%)** και η **«καθοδήγηση από επαγγελματίες σε ρόλο μέντορα» (57%)**, δηλαδή δραστηριότητες στις οποίες εμπλέκεται άμεσα η επιχειρηματική κοινότητα.

Από την πλευρά τους, οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν ολοένα μεγαλύτερη δυσκολία στην ανεύρεση προσωπικού με τις κατάλληλες δεξιότητες. Μέσω της εμπλοκής τους σε δραστηριότητες επαγγελματικού προσανατολισμού, **οι επιχειρήσεις έχουν την ευκαιρία να σηματοδοτήσουν τη ζήτηση σε επαγγέλματα, ικανότητες και δεξιότητες** και να προσελκύσουν νέα talenta σε αντίστοιχες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές διαδρομές.

Ειδικά σε περιόδους αβεβαιότητας και έντονου μετασχηματισμού, η συνεργασία με την επιχειρηματική και επαγγελματική κοινότητα εξασφαλίζει στους μαθητές άμεση πληροφόρηση για τις μεταβολές που πραγματοποιούνται στους χώρους εργασίας

⁴ Το JA Worldwide είναι ένας από τους μεγαλύτερους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς στον κόσμο που προετοιμάζει τους νέους (μαθητές, σπουδαστές) για την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα, με οργανωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα. Το ελληνικό παράρτημα του Οργανισμού (Junior Achievement Greece) ιδρύθηκε το 2005 με πρωτοβουλία του ΣΕΒ. Το JA Worldwide έχει προταθεί ως υποψήφιο για το Νόμπελ Ειρήνης 2022.

και για τη μετατόπιση της ζήτησης σε προσόντα και δεξιότητες, επιτρέποντάς τους να διαμορφώσουν τεκμηριωμένα το προσωπικό τους πλάνο σταδιοδρομίας.

Η συμμετοχή των επιχειρήσεων στις δραστηριότητες επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής σταδιοδρομίας μπορεί να λάβει **ποικίλες μορφές**, από τις πιο απλές και άμεσα υλοποιήσιμες ως τις πλέον σύνθετες και ποροβόρες. Ενδεικτικές δραστηριότητες συνεργασίας στο πεδίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού είναι οι ακόλουθες:

- **Επισκέψεις σε επιχειρήσεις και χώρους εργασίας:** Η οργανωμένη περιήγηση σε χώρους εργασίας δίνει την ευκαιρία στους μαθητές, ακόμα και μικρότερων τάξεων, να αποκτήσουν μια πρώτη εικόνα ενός τυπικού εργασιακού χώρου (π.χ. τεχνολογική υποδομή, παραγωγικές λειτουργίες κλπ.). Είναι ιδιαίτερα επωφελής όταν συνοδεύεται από συμπληρωματικές δραστηριότητες προετοιμασίας και ανατροφοδότησης. Για τα εκπαιδευτικά συστήματα όπου η πρακτική άσκηση είναι ενταγμένη στο σχολικό πρόγραμμα (π.χ. Γερμανία), οι επισκέψεις σε επιχειρήσεις μπορούν να λειτουργήσουν ως ευκαιρία για τη διασφάλιση θέσης πρακτικής άσκησης.
- **Προγράμματα καθοδήγησης/ coaching/ mentoring:** Πρόκειται για πιο δομημένες δράσεις υποστήριξης, στο πλαίσιο των οποίων οι συμμετέχοντες μαθητές συνοδεύονται, καθοδηγούνται και υποστηρίζονται από επιχειρηματικά στελέχη σε μία σειρά από δραστηριότητες που εισάγουν τους μαθητές στις διαδικασίες πρόσληψης των επιχειρήσεων (π.χ. εικονικές συνεντεύξεις, σύνταξη βιογραφικού και αίτησης υποψηφιότητας κλπ.).
- **Ομιλίες επιχειρηματικών στελεχών στην τάξη:** Επιχειρηματικά στελέχη και επαγγελματίες δίνουν διαλέξεις πάνω σε συγκεκριμένα θέματα που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα, τη διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού, την αγορά εργασίας κλπ. Αν και σχετικά απλές στην οργάνωση, αυτές οι ομιλίες δίνουν μία πρακτική διάσταση στο περιεχόμενο της εκπαίδευσης, ειδικά όταν συνδυάζονται με συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος. Η εκτεταμένη χρήση πρακτικών τηλεκπαίδευσης λόγω της πανδημίας του COVID-19 διευκολύνει σημαντικά την πρόσβαση μαθητών από σχολεία απομακρυσμένων περιοχών σε τέτοιου είδους εμπειρίες.
- **Ημέρες σταδιοδρομίας/Job Fairs:** Οι ημέρες καριέρας αποτελούν μία ιδιαίτερα δημοφιλή δραστηριότητα συνεργασίας σχολείου-επιχειρήσεων σε αρκετά εκπαιδευτικά συστήματα του εξωτερικού. Στην Ελλάδα, διοργανώνονται συνήθως από εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτερων βαθμίδων (IEK, ΑΕΙ κλπ.) στοχεύοντας στην απασχόληση των αποφοίτων. Στο επίπεδο του σχολείου, οι ημέρες σταδιοδρομίας εστιάζουν στη γνωριμία με τον κόσμο των επιχειρήσεων και στη διεύρυνση του φάσματος επιλογών σταδιοδρομίας, δίνοντας έμφαση σε κλάδους στρατηγικής σημασίας για την οικονομία και σε επαγγέλματα αναδυόμενα ή παρεξηγημένα (π.χ. τεχνικά επαγγέλματα).
- **Εκστρατείες ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης** για κρίσιμους κλάδους και επαγγέλματα με ζήτηση: Πρόκειται για ένα πολύ αποτελεσματικό επικοινωνιακό μέσο, χάρη στο οποίο κλάδοι και επιχειρήσεις μπορούν να επικοινωνήσουν τις αυξημένες ανάγκες τους σε ειδικότητες, γνώσεις και δεξιότητες, με σκοπό να προσελκύσουν περισσότερους νέους σε αντίστοιχες διαδρομές. Ειδικά για επαγγέλματα που είναι λιγότερο γνωστά ή δημοφιλή, αλλά κρίσιμα για τους εργοδότες, στοχευμένες επικοινωνιακές δράσεις των επιχειρήσεων, όπως π.χ. οι εκστρατείες βίντεο παρουσίασης επαγγελμάτων, συμβάλουν στην άρση αρνητικών στερεοτύπων.
- **Επιχειρηματικά projects, διαγωνισμοί επιχειρηματικότητας:** Κύριος στόχος αυτής της μορφής συνεργασίας είναι η ενίσχυση του χρηματοοικονομικού γραμματισμού των μαθητών και η ανάπτυξη κρίσιμων για την απασχόληση οριζόντιων δεξιοτήτων, όπως η δημιουργικότητα, η καινοτομία, ο

στρατηγικός σχεδιασμός, η οργάνωση, η επίλυση προβλημάτων, η εργασία σε ομάδα κλπ. Η υλοποίηση των προγραμμάτων γίνεται υπό την ευθύνη και καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, σε στενή συνεργασία με επιχειρηματικό στέλεχος, στο ρόλο εθελοντή μέντορα. Στην Ελλάδα, όπως και σε πολλές άλλες χώρες του κόσμου, τα προγράμματα του Junior Achievement αποτελούν το κατεξοχήν παράδειγμα τέτοιων δράσεων, με τις ελληνικές ομάδες μάλιστα να διαπρέπουν συστηματικά στους διεθνείς διαγωνισμούς.

- **Εργαστήρια (workshops):** Πρόκειται για δραστηριότητες μεγάλης προστιθέμενης αξίας, στο πλαίσιο των οποίων οι μαθητές καταπιάνονται εντατικά με ένα συγκεκριμένο θέμα, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Τα εργαστήρια μπορούν να πραγματοποιηθούν είτε στο σχολείο είτε στην επιχείρηση (π.χ. εξοικείωση με την τεχνολογία, ανάπτυξη τεχνολογικής εφαρμογής) αξιοποιώντας υλικούς και ανθρώπινους πόρους της επιχείρησης.
- **Πρακτική άσκηση – παρακολούθηση εργασίας (job shadowing):** Η πρακτική άσκηση αποτελεί μία συνήθη δραστηριότητα στο πλαίσιο της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, η οποία κερδίζει σταδιακά έδαφος και στο πεδίο της γενικής εκπαίδευσης. Απευθύνεται σε μαθητές μεγαλύτερης ηλικίας (ανώτερη δευτεροβάθμια) και μπορεί να έχει μικρή ή μεγαλύτερη διάρκεια. Η παρακολούθηση εργασίας είναι μια πιο απλοποιημένη εκδοχή της πρακτικής άσκησης, στο πλαίσιο της οποίας ο μαθητής παρακολουθεί έναν πραγματικό εργαζόμενο κατά την άσκηση της εργασίας του, χωρίς να επωμίζεται συγκεκριμένα καθήκοντα. Και οι δύο αυτές δραστηριότητες αποκτούν ιδιαίτερη προστιθέμενη αξία όταν συνοδεύονται από οργανωμένες δραστηριότητες ανατροφοδότησης (αξιολόγηση, αποτίμηση).

Η οικονομική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις, τους εθελοντές μέντορες και τα σχολεία διαφέρουν σημαντικά ανάλογα με το είδος της παρέμβασης. Δράσεις υποδοχής μαθητών σε επιχειρήσεις (π.χ. επιτόπιες επισκέψεις, πρακτική άσκηση, job shadowing) έχουν μεγαλύτερο κόστος για τους εμπλεκόμενους, συγκριτικά με άλλες δραστηριότητες, όπως οι ημέρες σταδιοδρομίας ή οι ομιλίες στελεχών και επαγγελματιών σε σχολεία. Πολλές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι μικρότερες και τοπικής εμβέλειας, είναι απρόθυμες να συμμετέχουν σε παρόμοιες δράσεις εξαιτίας του οικονομικού και διαχειριστικού κόστους. Συχνά ωστόσο, η περιορισμένη συμμετοχή των επιχειρήσεων σε δραστηριότητες Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού συνδέεται περισσότερο με την **αδυναμία κατανόησης της προστιθέμενης αξίας** ή με την ελλιπή πληροφόρηση αναφορικά με τη διαδικασία οργάνωσης τέτοιων δράσεων. Πολιτειακοί και συλλογικοί φορείς (Υπουργείο Παιδείας, τοπική αυτοδιοίκηση, επιμελητήρια, ενώσεις εργοδοτών, κλαδικό φορείς) οφείλουν **να ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν τη διασύνδεση σχολείων και επιχειρήσεων**. Οι νέες τεχνολογίες επικοινωνίας μπορούν και πρέπει να αξιοποιούνται για την υλοποίηση δράσεων αλληλεπίδρασης σχολείων – επιχειρήσεων, διασφαλίζοντας την πρόσβαση περισσότερων μαθητών, ιδιαίτερα από απομακρυσμένες ή λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές, με χαμηλό κόστος.

Σε αντίθεση με τις περισσότερες χώρες του δυτικού κόσμου, όπου η συνεργασία με τις επιχειρήσεις στο πεδίο του επαγγελματικού προσανατολισμού είναι εδραιωμένη εδώ και πολλές δεκαετίες, **στην Ελλάδα απουσιάζει ως τώρα μία ευρύτερη κουλτούρα συνεργασίας**, η οποία δυσχερύνει τη διασύνδεση εκπαίδευσης – απασχόλησης και περιορίζει σημαντικά την αποτελεσματικότητα του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, όταν αξιοποιείται στο πεδίο της εκπαίδευσης, σπάνια αφορά τον επαγγελματικό προσανατολισμό μαθητών, ενώ **γονείς και εκπαιδευτικοί εμφανίζονται απρόθυμοι ή διστακτικοί** μπροστά στο ενδεχόμενο ανάπτυξης συνεργατικών δράσεων εντός του σχολείου. Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια γίνονται **προσπάθειες** προς αυτή την κατεύθυνση, οι οποίες ωστόσο παραμένουν **αποσπασματικές και μεμονωμένες**

προερχόμενες κυρίως από τους μεγαλύτερους επιχειρηματικούς ομίλους, που διαθέτουν οργανωμένα συστήματα ανάπτυξης και προσέλκυσης ταλέντων. Δεν λείπουν πάντως και ευρύτερες πρωτοβουλίες οργάνωσης δράσεων υποστήριξης και καθοδήγησης των μαθητών με τη συμβολή επιχειρήσεων, όπως για παράδειγμα το Tipping Point (Δ4).

Δ4. Ελλάδα: The Tipping Point

Μία πολύ ενδιαφέρουσα και αξιόλογη πρωτοβουλία διασύνδεσης σχολείων και επιχειρήσεων στο ελληνικό περιβάλλον αποτελεί ο Μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός “The Tipping Point” (TTP). Το TTP ιδρύθηκε με στόχο να βοηθήσει παιδιά απ’ όλη την Ελλάδα να αποκτήσουν ευκαιρίες απευθείας επαφής με επιτυχημένους επαγγελματίες από διάφορους χώρους, ώστε κρίσιμες αποφάσεις για την εργασία και το μέλλον τους να λαμβάνονται με μεγαλύτερη επίγνωση της αγοράς εργασίας και των δυνατοτήτων που προσφέρονται. Αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες επικοινωνίας, οι μαθητές, μέσα από διαδικτυακές συνεδρίες «*διευρύνουν τους ορίζοντές τους και μαθαίνουν πέρα από στερεότυπα, για επαγγέλματα και ιδέες από ανθρώπους-πρότυπα σε όλο τον κόσμο (από γιατρούς και αγρότες του διπλανού νησιού, μέχρι μηχανικούς της NASA), τους οποίους δεν θα μπορούσαν να συναντήσουν διαφορετικά*». Μέσω της πρωτοβουλίας «Μπορείς κι εσύ!», η οποία υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος “Σημεία Στήριξης”, με χρηματοδότηση του Ιδρύματος Ιωάννη Σ. Λάτση, του TIMA, του Hellenic Hope και του Ιδρύματος Μποδοσάκη, το TTP απευθύνεται και σε μαθητές με αναπηρία, με στοχευμένες δράσεις ενδυνάμωσης και κοινωνικής ενσωμάτωσης. Παράλληλα, το TTP έχει δημιουργήσει το Επιχειρησιακό Κέντρο για την Ψηφιακή Εκπαίδευση “Let’s Get Digital HUB”, με στόχο την υποστήριξη σχολείων, εκπαιδευτικών και μαθητών για τη μετάβαση στην ψηφιακή τάξη. Το “Let’s Get Digital HUB” λειτουργεί ως ψηφιακός χώρος ανταλλαγής εμπειριών και καλών πρακτικών μεταξύ εκπαιδευτικών στο πεδίο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της χρήσης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού. Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του TTP, στις δράσεις του TTP έχουν συμμετάσχει ως σήμερα πάνω από 35.000 μαθητές, σε 435 σχολεία, με την υποστήριξη 1.800 εθελοντών μεντόρων. Καθοριστική για την επιτυχία του TTP είναι η συμβολή πλήθους επιχειρήσεων και φιλανθρωπικών ιδρυμάτων, που υποστηρίζουν τις δράσεις του TTP, παρέχοντας οικονομική και υλική στήριξη και τροφοδοτώντας τη δεξαμενή εθελοντών μεντόρων του TTP με στελέχη τους.

Δ4. The Tipping Point

Πηγή: <https://www.thetippingpoint.org.gr/>, επεξεργασία ΣΕΒ

Για τον ΣΕΒ, ο αποτελεσματικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός δεν αποτελεί μόνο ατομικό αλλά και κοινωνικό αγαθό, αφού **η επιλογή κατάλληλης επαγγελματικής διαδρομής έχει θετικό αντίκτυπο στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο**, σε όρους απασχόλησης, παραγωγικότητας, οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνεισφοράς. Για το λόγο αυτό άλλωστε, ο ΣΕΒ και οι επιχειρήσεις μέλη του, στηρίζουν έμπρακτα το θεσμό με διάφορες δράσεις, όπως ενδεικτικά, η ίδρυση του Σωματείου Επιχειρηματικότητας Νέων [Junior Achievement Greece](#) και η προσφορά εθελοντών μεντόρων για την υλοποίηση των προγραμμάτων του στα σχολεία, η εκπόνηση υλικού για την [Επιχειρηματικότητα](#) στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, η επικοινωνιακή εκστρατεία video «[Η Ελλάδα παράγει: Επαγγέλματα με Μέλλον](#)» για την ευαισθητοποίηση των νέων για τα κρίσιμα επαγγέλματα της βιομηχανίας κλπ.

Ο ΣΕΒ καταθέτει μία σειρά προτάσεων στην κατεύθυνση ενίσχυσης της συνεισφοράς της επιχειρηματικής κοινότητας, με στόχο τον εμπλουτισμό του περιεχομένου και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού στην Ελλάδα (Δ5).

Δ5. Οι προτάσεις του ΣΕΒ για την ενίσχυση της συνεισφοράς επιχειρήσεων στον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό και τη συμβουλευτική σταδιοδρομίας

- **Δημιουργία προϋποθέσεων για την καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας** μεταξύ της εκπαιδευτικής και επιχειρηματικής κοινότητας, με στόχο την πρώιμη εξοικείωση των μαθητών με τον κόσμο της εργασίας. Εκτός από την ενίσχυση της δυνατότητας του σχολείου για αυτόνομη δράση, η Πολιτεία οφείλει να παρέχει ένα οργανωμένο υποστηρικτικό πλαίσιο για την ανάπτυξη συνεργασιών σχολείων – επιχειρήσεων στα πεδία του επαγγελματικού προσανατολισμού και της διασύνδεσης εκπαίδευσης – απασχόλησης.

- **Ανάληψη κοινών πρωτοβουλιών ενίσχυσης της εταιρικής σχέσης** μεταξύ σχολείων και επιχειρήσεων σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης. Οι σχετικές πρωτοβουλίες μπορούν να είναι μικρότερης κλίμακας ή μεγαλύτερης γεωγραφικής και θεματικής εμβέλειας. Ενδεικτικές πρωτοβουλίες μπορούν να είναι εκστρατείες ευαισθητοποίησης, επικοινωνιακές δράσεις ανάδειξης της προστιθέμενης αξίας της συνεργασίας σχολείων-επιχειρήσεων, εθνικές πρωτοβουλίες συνεργασίας κατά το παράδειγμα της «Εβδομάδας της Βιομηχανίας» της Γαλλίας ή δίκτυα συνεργασίας σχολείων-επιχειρήσεων κατά το πρότυπο της δράσης [SCHULE WIRTSCHAFT](#) της Συνομοσπονδίας Γερμανικών Εργοδοτικών Ενώσεων BDA και του Ινστιτούτου Γερμανικής Οικονομίας IW Köln.
- **Αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας** για τη διασφάλιση της άμεσης πρόσβασης σχολείων και μαθητών από ολόκληρη την επικράτεια σε ευκαιρίες βιωματικής επαφής με τον κόσμο της εργασίας. Ο εμπλουτισμός της διαδικτυακής πύλης του ΕΟΠΠΕΠ με ενημερωτικό και υποστηρικτικό υλικό για την ανάπτυξη συνεργασίας σχολείων-επιχειρήσεων στο πλαίσιο του επαγγελματικού προσανατολισμού (π.χ. παραδείγματα, μαρτυρίες, πρακτικοί οδηγοί, χρήσιμοι σύνδεσμοι, ανακοινώσεις κλπ.) θα ενίσχυε σημαντικά την αποτελεσματικότητα του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού.
- **Αξιοποίηση και ανάδειξη καλών πρακτικών** κινητοποίησης της επιχειρηματικής κοινότητας στο πεδίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Σε αυτή την κατεύθυνση μπορεί να βοηθήσει η ανάπτυξη διακρατικών/διατοπικών συνεργασιών μεταφοράς τεχνογνωσίας και εμπειρίας, καθώς και η αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων δικτύωσης (π.χ. δημιουργία πλατφόρμας διασύνδεσης της σχολικής κοινότητας με φορείς της αγοράς εργασίας).
- **Συστηματική παρακολούθηση και αποτίμηση** της συνεργασίας σχολείων και επιχειρήσεων στο πεδίο του επαγγελματικού προσανατολισμού και της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας. Η παροχή στοιχείων τεκμηρίωσης της θετικής επίδρασης της συνεργασίας στην επαγγελματική εξέλιξη των μαθητών θα ενθαρρύνει εκπαιδευτικούς και επιχειρήσεις να αναπτύξουν περισσότερες και πιο συστηματικές μορφές συνεργασίας. Ενόψει της δημιουργίας μηχανισμού παρακολούθησης της πορείας των μαθητών, είναι σκόπιμο ο μηχανισμός να συμπεριλάβει δείκτες παρακολούθησης της συμμετοχής μαθητών σε δραστηριότητες επαγγελματικού προσανατολισμού στις οποίες εμπλέκονται οι επιχειρήσεις.
- **Ενθάρρυνση των επιχειρήσεων για ενίσχυση της συνεισφοράς τους** στο πεδίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Ειδικότερα, δεδομένου ότι πολλές επιχειρήσεις, κυρίως οι μικρότερες, αγνοούν την έννοια και τα πλεονεκτήματα της καθοδήγησης (mentorship), τόσο για τους μαθητές όσο και για τις ίδιες τις επιχειρήσεις, είναι σκόπιμο να ενισχυθεί ο θεσμός του εθελοντή μέντορα, μέσω επικοινωνιακών δράσεων ανάδειξης της σημασίας του, αλλά και μέσω της οργάνωσης προγραμμάτων καθοδήγησης (mentoring) μεγαλύτερης εμβέλειας, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Παιδείας.

Η νέα γενιά χρειάζεται να διαθέτει φιλομάθεια, προσαρμοστικότητα, ανθεκτικότητα και αυτοπεποίθηση για να είναι σε θέση να διαχειριστεί την επαγγελματική σταδιοδρομία με δημιουργικό και φιλόδοξο τρόπο και για να διεκδικήσει με αξιώσεις μια θέση στην αγορά εργασίας του μέλλοντος. Το εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να στηρίζει τους μαθητές στη διερεύνηση των κλίσεων και των δυνατοτήτων τους και να διευρύνει τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές τους, μέσω της συστηματικής επαφής με τον κόσμο της εργασίας. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, θα πρέπει να ενθαρρύνεται και να αξιοποιείται η συνεισφορά της επιχειρηματικής κοινότητας, έτσι ώστε η πρώτη άμεση εμπειρία του μαθητή σε σχέση με την απασχόληση να πραγματοποιείται, συστηματικά και οργανωμένα, πριν την ολοκλήρωση της σχολικής εκπαίδευσης.

Οικονομικά Στοιχεία Μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€374 δισ.

66% συνόλου

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€58 δισ.

46% συνόλου

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€63 δισ.

40% συνόλου

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€4,2 δισ.

37% συνόλου

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

228.000

13% συνόλου

ΜΙΣΘΟΙ

€6,3 δισ.

25% συνόλου

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ
ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,6 δισ.

25% συνόλου

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€1,2 δισ.

46% συνόλου

Τα ποσοστά αναφέρονται στο σύνολο: α) 29,5 χιλ. οικονομικών καταστάσεων χρήσης 2020 (ενεργητικό, ίδια κεφάλαια, πωλήσεις και κέρδη), β) των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα (εργαζόμενοι), γ) των τακτικών αποδοχών και ασφαλιστικών εισφορών των ασφαλισμένων στον ΕΦΚΑ (μισθοί και ασφαλιστικές εισφορές) και δ) των εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων (φόροι).

Πηγή: Εκτιμήσεις ΣΕΒ με βάση στοιχεία 2020 από ICAP, Υπουργείο Οικονομικών, ΕΦΚΑ, ΕΛΣΤΑΤ.

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh

B-1000 Bruxelles

T: +32 (0) 2 662 26 85

E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

